

פרשת בהר

נושא השבוע: קרובים רחוקים

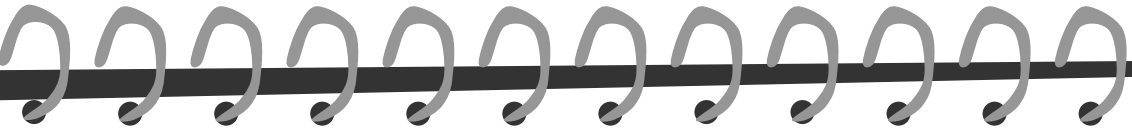
מה בפרשה

- **שמיטת קרקעות** – לאחר שש שנים של עיבוד הקרקע אין לעבדם בשנה השביעית והיבולים הגדלים מאליהם נתונים לכלל תושבי הארץ, לבהמות ולחית השדה.
- **שנת היובל** – חלה בשנה החמישים. שנה זו מקודשת לה' ובה:
 1. ה"דרור" - שחרור כללי של עבדים 2. קיום שנת שמיטה 3. השבת אחוזות הקרקע לבעליהן הראשונים.
- **דיני גאולת הארץ** – פדיון האחוזה שנשמטה מידי בעליה עוד לפני שנת היובל.
- **איסור נשך** – איסור על הלוואה בריבית.
- **דיני עבדים** – עבד עברי נתפס לא כרכושו של האדון אלא כמי שמכר את כוח עבודתו לזמן קצוב שלאחריו הוא משתחרר. מועד שחרורו הוא בשנת היובל. עבד כנעני לא משתחרר.

נושא השבוע

העיקרון המנחה בדיני **העבד העברי** הנזכרים בפרשתנו, הוא כי בני ישראל שהיו עבדים במצרים הם עכשיו עבדיו של ה', לכולם מעמד שווה בפני האלוהים ולכן לא יכולים **לשעבד** איש את רעהו. זו הסיבה **שעבד עברי** הנמכר לאדם מישראל **משתחרר** בשנה החמישים, היא שנת היובל, ובמקרה שנמכר עבד עברי לגר נכרי, מצווה על משפחתו **לגאול** אותו (לקנות את חירותו בכסף). המחוייבות לגאולה היא לפי **קרבת המשפחה**.

מה ההבדל בין אלוהים לבשר ודם?
 בשר ודם שיש לו קרוב משפחה,
 אם קרובו הוא עשיר – הוא מודה שהוא קרוב שלו,
 אך אם הוא עני – הוא כופר בכך.
 אבל הקדוש ברוך הוא אינו כך:
 אפילו כאשר ישראל נמצאים בתחתית המדרגה, בעוני רב,
 הוא קורא להם: "אחי ורעי".

(על-פי תלמוד ירושלמי מסכת ברכות פרק ט' דף י"ג טור ב/ה"א)

מ

ביאורי מלים:

בשר ודם = בן אדם

כופר = אינו מודה

פלוני = איש מסוים

ד

ר

ש

קריאת המדרש ודיון

עוד לפני קריאת המדרש ניתן לשאול את התלמידים: לאיזה קרוב משפחה אתם הכי אוהבים ללכת? לרוב, אוהבים ללכת למי שנהנים אצלו: מי שכיף לשחק אצלו, מי שמכבד אותנו. כך זה אצל רובנו – וזה טבעי. האם אנו אמורים לאהוב את כל הקרובים באותו אופן? כמו בבחירת חברים - כל אחד אוהב דברים אחרים ואותם מחפש באחר. אך המדרש שלנו לא עוסק בשיקולים אמיתיים של אהבה והתחברות – אלא שיקולים אחרים...

לאחר קריאת המדרש ניתן לשאול את התלמידים מדוע לדעתם, אנשים מעדיפים להכיר בקרובים עשירים? אולי כי הם חושבים שירוויחו מהם משהו? אולי כי אנשים עשירים הם גם מכובדים יותר וכאשר אני מציג את עצמי כקרוב של אדם מכובד – גם אני זוכה לקצת יותר כבוד... (כדאי להעיר את תשומת לב התלמידים כי התשובות לשתי השאלות האלו אינן אהבה ובחירה – אלא שיקולים זרים). אצל אלוהים המצב שונה – הוא אינו שוקל שיקולים זרים משום שלרווח הזה אין עבורו שום משמעות.

ההנחה האחרונה מובילה אותנו למסר העיקרי של המדרש: קשה לאמץ את תכונתו של אלוהים שלא להיות מושפעים משיקולים זרים, אך עצם המודעות יכולה להוביל אותנו להיות קצת יותר אמיתיים, ולשקול בצורה אמיתית את העובדות - וגם את מעשינו ודיבורנו!

